

Izhaja

vsak četrtek (po potrebi tudi večkrat) z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankirajo in pošiljajo uredništvu lista »Mir« v Celovec, Pavličeva ulica št. 7. Osebni pogovor od 11. do 12. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo. Dopisom je treba za odgovor priložiti poštno znamko.

Nefrankirani dopisi se ne sprejmejo.

Velja

za Jugoslavijo . . . K 10—
» ostalo inozemstvo » 15—
za celo leto.

Naročnina naj se plačuje vnaprej. Posamezna številka velja 20 h.

Za oglasila se plačuje po 10 h, med besedilom po 20 h za 1 cm² vsakokrat; minimum 24 cm². — Za poslano se plačuje po 15 h, za parte, zahvale in izjave ter za oglase med besedilom po 20 h za 1 cm². — Za male oglase se plačuje po 4 h, debelo tiskano 6 h za besedo vsakokrat; minimum 40 h. Za izvestilo pri upravnštvu 40 h posebej. Vprašanjem je za odgovor priložiti znamko.

Denar naj se pošilja na naslov: Upravištvu lista »Mir« v Celovcu, Vetrinjsko območje št. 26. Poštnohranilnični račun št. 96.232.

MIR

Glasiilo koroških Slovencev

Leto XXXVIII.

Celovec, 4. aprila 1919.

Št. 14

Boljševištvu.

Na prvi pogled nedolžna ruska beseda: boljševik, boljševištvu, boljševizem, straši že po celi vzhodni in zapadni Evropi in sili čez Anglijo celo v novi svet, v — Ameriko. Kaj je torej pravzaprav z boljševištvom, ki nači (skuša) predrugačiti, preustrojiti, zenačiti cel svet! Beseda „boljševizem“ straši, pravim, po celi Evropi in to ne brez pomena. Kaj se torej skriva za to usodepolno, recimo zgodovinsko besedo: boljševik?

Ko je velika ruska armada l. 1916. začela razpadati, tedaj se je začelo kmalu vojaštvo trumoma s fronte vračati na svoje domove. Ko je odstopil car Nikolaj, tedaj je na Ruskem že zmagal boljševik, seveda idejno, načelno, ker ideja, misel boljševišta se sedaj praktično izvaja že drugo leto.

Po carjevem odstopu so sklicali v Petrograd posvet, zbor, ki naj bi bil sklenil ali odločil za ali proti vojski. Seveda so ruski socialisti, judje in internacionalni socialni demokratje že naprej vedeli, kako bo glasovanje izpadlo. Večina se je bila odločila proti vojski, to so bili boljševiki, ker rusko pomeni boljši — več, boljševiki so bili torej večinarji ali večinska stranka. Drugi, ki so bili za vojsko, so bili v manjšini, jih je bilo manj in so jih imenovali po rusko manjševiki ali manjšinska stranka. S tem v ruski, v evropski socialni in politični zgodovini velepomembnim glasovanjem, sta torej nastali dve socialnopolitični struji ali stranki: boljševiki in manjševiki. Kdo je potegnil z boljševiki ali z večinsko stranko? V večini ali boljševiki so bili: prvič vsi ruski vojaki, delavci, bajtarji in prav majhni kmetje, ki so bili podložni, tlačani ruskih veleposestnikov. Seveda tudi judje — in teh ni bilo malo — so se s svojo tajno, a obširno agitacijo pridružili boljševikom, saj so bili pravi revolucionarni vodje in organizatorji boljševišta pravzaprav judje.

Manjševike ali manjšinsko stranko so pa tvorili: plemstvo, veleposestniki, duhovništvo (pravoslavni popi), uradništvo, oficirji in od vojaštva kozaki, ki so bili že od nekdaj za vojsko in so kot taki bili nekak predstavitelj ruskega

militarizma. Smer ruske revolucije ali evolucije, to je smer razvoja socialnega družabnega reda v Rusiji je bila s tem glasovanjem podana. Boljševiki so zmagali na celi črti.

Dosedaj smo si ogledali samo razvoj, zgodovinski nastanek in pomen besede boljševik. Kakšen pomen pa ima, oziroma je dobila beseda boljševik, ko je pri glasovanju zmagala z velikansko večino? Ozreti se moramo nekoliko nazaj v rusko socialno zgodovino in našli bomo, da se je ruski boljševizem razvijal in pripravljal že dolgo na svojo zmago in socialni pohod po Rusiji in po srednji Evropi. Na Ruskem je bila večina zemlje, posestev v rokah države, plemičev, veleposestnikov, „pomeščikov“. Pravih kmetov, kakor so pri nas, je bilo v Rusiji prav malo. Vse je ječalo pod tlako, desetino veleposestva, plemstva. Rus je bil navaden delavec, ki je delal samo za svojega gospoda, navaden hlapec, bolje suženj svojega gospodarja. To je bilo zlasti v Veliki Rusiji. Nekoliko bolje je bilo v Sibiriji in tudi v Ukrajini. Vsa zemlja je bila torej v rokah, v posesti le nekaterih mogotcev, a večina naroda ni imela nič. Da je bila to vnebovpijoča socialna družabna krivica, ki je že v prejšnjih dobah privedla do ruske revolucije in upora, to so znane faze ali dogodki v ruski družabni zgodovini.

Tla za izbruh revolucije ali za razvoj boljševišta so bile torej na Ruskem že dolgo pripravljena in ruska država je bila pravzaprav eno samo revolucionarno polje, ki je bilo skozi in skozi podminirano, prepreženo z vročimi, žarčimi socialnimi žicami, to je krivicami, ki so se vnele, trčile skupaj takoj, kakor hitro je nasprotni pol ali tok zastal, oziroma odpovedal. In ta električni tok je bil tukaj velika ruska armada. V momentu, ko je bila ruska armada poražena, je bila rojena tudi ruska socialna revolucija, ruski boljševik. Zato ruski socialisti tudi niso bili od začetka proti vojni, ker so dobro vedeli, da le vojska jih more še rešiti, oziroma jim pripomoči do revolucije in potem revolucije do zmage njih socialističnih vzorov in principov. Vedeli so natančno, da le potom revolucionarne vojske bodo

vrgli krivični despotični carski režim in sistem ter preustrojili ves družabni red in sistem. Seveda je bilo pri Rusih več ali manj ali bolj izrazitih socialističnih struj, ki so imele različne ekstremne pa tudi zmerne programe. Boljševištvu je imelo torej na Ruskem bogato pognojena, pripravljena tla. Dve tretjini zemlje je čakalo na razdelitev in pravilno obdelovanje, dve tretjini ruskih mužikov je čakalo na svoje človeške pravice. V bistvu pomeni danes na Ruskem beseda boljševik človeka, ki je za pravično, enako razdelitev zemlje in premoženja sploh brez ozira na stan ali ime ali čast. Boljševiki so torej nekaki naravni komunisti, to je ljudje, ki hočejo, da se sami med seboj — brez kake nadvlade — vladajo.

Ruska večinska stranka ali ruski boljševiki so svojo teorijo enakosti tudi dosledno izpeljali. Razdelili so vso zemljo med revne, med neposestnike. Razlastili so vse veleposestvo in državna posestva, zemljo zmerili in jo razdelili na vse. Seveda da pri tej revoluciji ni šlo brez uporov, krvoprelitja, umorov, ropov, požigov in drugih nasilnosti, je samoobsebi umljivo, ker ruska masa je bila ogromna in revolucionarna sila je butnila na dan z vso energijo, ki se je nakopičila v treh, štirih stoletjih v glavah, možganih, v rokah, v nogah, v celem ruskem telesu. Ruska revolucija ali boljševištvu ni nič drugega, kakor ponavljanje bojne pesmi naših upornih kmetov za staro pravdo, samo s tem razločkom, da je ruski kmet zmagal, a naši kmetje so propadli s svojo „ubogo gmajno“. Prihodnjič o boljševištvu pri nas!

Dve poti Wilsona.

Komu ni še v spominu, s kakim pompom se je naznanjal prihod Wilsona v Evropo. Skoraj vsak kilometer, ki ga je preplul, so oznanjali na štiri strani sveta. Ko je stopil na celino, sprejemi, pozdravi, navdušeni politični govori in odgovori, cvetje — en sam slavlolik od obrežja do Versaillesa. Potem pot v Italijo. Ditiirambi na Kvirinalu, obisk pri papežu in triumfalni povratek . . .

Podlistek.

Projekt električnih naprav ob Dravi in na Vrbskem jezeru.

Spisal J. Z.

Sredi svetovne vojne in politične preureditve cele Evrope imamo pri nas še dovolj časa, misliti tudi na bližnjo gospodarsko bodočnost, katero bodo spremenjene državne meje popolnoma preustrojile. Tako je oživel tudi že od leta 1907 obstoječi načrt porabiti vodo Drave in gladino Vrbskega jezera za dvoje električnih central, katere je naš list že omenil v št. 10 na strani 52. Vrbsko jezero ima namreč tako srečno izbrano gladino, da je višina južno mimo jezera tekoče Drave na zahodu višja, na vzhodu, kamor odteka, pa nižja; zato nameravajo pri Rožeku, kamor Drava vstric jezera priteče in je za 26 m višja od jezerske gladine, navrtati rov proti Vrbi, vodo samo pa za 2-5 m zaježiti, da bi dobili 28-65 m padca; na Vrbi bi bila električna centrala s turbino, katero bi gonila iz Drave došla voda, ki bi končno odtekala v jezero. — Na vzhodnem koncu jezera je pa gladina za približno 1-8 m višja nego spodaj pod Žihpoljam tekoče Drave; zato bi naredili iz jezera kanal do Vetrinja, predor skozi goro v Žihpolje, kjer bi voda po ceveh odtekala v Dravo in imela 18-55 m padca. Tukaj bi bila zopet turbina s centralo, podobno oni na Vrbi in bi torej drugič izkoriščala isto vodo.

Projekt je zanimiv in dalekosežen, pa tudi drag in za Koroško iste važnosti, kakor svoj čas

Završnica za nekdanje Kranjsko v sedanji Sloveniji; gotovo bi se torej marsikdo rad poučil o takih načrtih, zato podajamo na tem mestu malo pojasnila.

Tisti, ki načrt zagovarjajo, si obljublajo več električnega toka, torej več gonilne sile za razsvetljavo, obrtne naprave in povzdigo industrije; nasprotniki pa trde, da so taki projekti sila dragi, da uničijo že obstoječe naprave, da sedanja pristržena Avstrija takih idej ne prenese; boje se škode pri tujem prometu, češ, iz Drave v jezero spuščena voda ga bo preveč ohlajala in škodovalo bo kopališčem itd. Boje se za plostvo na Dravi, namakanje obrežnega polja, za lesne plave, ki bi nižje Rožeka ne mogli po vodi. Pojavljajo se pač vsi podobni slučaji, kakor smo jih videli pri Završnici ali kakor se dogajajo pri gradbi železnice, kjer hočejo posamezni vozniki, gostilničarji in podobni interesi uveljaviti svoje malenkostne pomisleke nasproti splošni koristni ideji.

Glede plavov ni pomisleka, ker jih največ vozi le do Beljaka; plostvo, ako se vpelje, dobi lahko pri Rožeku zatvornico, kakoršne so pri prekopih z različno gladino sploh navadne; namakanje polja bi pa na kratki daljavi od Rožeka do pod Žihpolja ne imelo znatne škode. Projektu je tudi vojaštvo stare Avstrije nasprotovalo, ker so hoteli z njim železnico elektrizirati, češ, ako pride sovražnik in centralo zasede ali z zračnimi bombami uniči, obstane promet, kar pa ni povsem resnično, ker je treba skrbeti za nadomestni tok in so v bodoče taka neljuba presenečenja v zvezi narodov pač nemogoča. Vendar prosilci od deželne vlade celih sedem let niso dobili odgovora

(1907—1914), ko je bila vloga rešena in bi se razprave pričele, jih je pa svetovna vojna prehitela in načrt se je za 12 let zakasnil.

Resni zadržki niso torej pri tehniki, pač pa v stroških in izdatni, ekonomični porabi že obstoječih naprav. Za primer bodi električna naprava v Celovcu; tukaj so stroji dobro izrabljeni, obrat dobro upeljan, voda dobro porabljena; a kljub temu zgube na leto okoli 6.000.000 kilovatnih ur na vodi, ki brezdelno odteče; ako računamo od kilovatne ure samo 10 h je samo pri tem podjetju na leto 600.000 K izgube. (Samo na sebi seveda podjetje ni pasivno, a neslo bi še več, ako bi imenovanih ur ne izgubilo.) Stvar si moramo namreč tako misliti, da noben jez ni tako popoln, nobena turbina in noben stroj ni tako precizen, da bi mogel vso vodno moč izkoristiti. Saj tudi v naši domači peči od pokurjenih drva ali premoga večina gorkote v dimnik uide in le neznaten odstotek se po sobi razširi, tako tudi nobena električna naprava ne more vse gonilne sile, ne vode, ne para, ne bencina, ne petroleja, ne nafte do zadnje kaplje izrabiti, nasprotno: kakor kaže zgoranji slučaj, ima Celovec na leto 600.000 K škode, četudi ima dobro upeljane stroje in sploh napravo. Ker pa celovška elektrarna ni edina v deželi, temveč jih je več, so proračunali, da na ta način v celi deželi okoli 50 milijonov kilovatnih ur uide, to je tako znatna množina, da se pač izplača, njen primanjkljaj upoštevati.

Kaj pa je kilovatna ura?

Takole pričnimo: Nedeljo popoldne so naši čitatelji prosti in tedaj naj se podajo na kako

Pričela se je konferenca. Wilson sem, Wilson tja, par dni. Ali začnjal se je sprememba, v ospredje sta stopila Clemenceau in Pichon, teorijo pa je prevzel Bourgeois. In ko so sporočili brzojavi, da se je vrnil Wilson v Ameriko, je bilo vse to tako brez emfaze, v tako reportersko-suhoparnem tonu, da je vsak takoj občutil, da je po pustnem torku napočila precej mačkasta pepelnica sreda, tudi če ne bi bil zasledil v vodeno-nejasnih komunikacijah konference, da so državniški sicer radi poslušali njegove teorije v govorih, da pa niso pripravljeni jih spremeniti v prakso. Tako je šlo nekaj časa dalje, po slepi ulici, dokler ni občutil predsednik potrebo, da se prepriča, ali govori v imenu svojega naroda, ali samo v svojem, in se odpeljal domov. To kaže, da ni samo dober psiholog, ampak da ima dober političen instinkt.

Dve možnosti sta se odpirali: ali se narod enodušno postavi za predsednika in konferenca proti njemu, potem reče enostavno: gospodje, storite, kar hočete, meni se je zdelo, da bi se dali Vaši problemi najbolje rešiti tako, no, če pa ste Vi drugega mnenja, Vi že veste — z Bogom! In ostal bi bil lepo doma. Bila pa je še druga možnost: da namreč narod, ki ni nikdar prav v srcu odobral vmešavanja v evropske zadeve, kratkoma odkloni vsako zavezo, ki bi sledila iz tega vmešavanja in se zadovolji z reputacijo, da je rešil kulturo pred barbarstvom. Kakor se vidi, je Wilson računal s to možnostjo in se je na njo pripravil.

Dokler je bil Wilson v Evropi, so se ameriški časniki lepo ogibali vsaki kritiki, kakor je dolžnost in disciplina narodu, ki vodi svet, politiko. Vedeli so, da se predstavljatelj njih politike ne sme pasti v hrbet, da se ne omaže njegovo stališče. Ko pa je izrekel Wilson svoj prvi govor v Bostonu, kjer je skušal vplivati tudi na čisto človeške lastnosti svojih državljanov, so se odprle zatvorske ameriških listov, mislili so si, zdaj si doma, zdaj ne rabimo podpirati tvojega stališča. In povedali so, eni ovito, drugi odkrito, da sta Amerika in Evropa dva ločena svetova in da ne morejo pojmiti, kako bi se mogla angažirati Amerika v tako riskantnem podjetju z nedoglednimi posledicami, kot je zveza narodov, ki je pač, če se da uresničiti, samo v interesu Evrope. Tega mu niso rekli samo časniki, ki imajo v Ameriki večji vpliv na javno mnenje nego drugod, istega naziranja je bilo tudi mnogo članov kongresa, kjer ima predsednik za sedaj večino na svoji strani, ki pa je prihodnjič ne bo imel.

Ali gre torej Wilson zato v Evropo, da prizna večini konference, da odobrava njeno postopanje tudi njegov narod in da torej sprejme mnenje večine. To bi sicer ne bilo nemogoče, a je vendar malo verjetno, da bi mož njegove energije tako hitro kapituliral. Bolj verjetno je, da je smatral odpor doma samo kot izraz zdrave kritike, ki opozarja na eventualne nevarnosti, ne da bi si lastila zadnjo besedo, in da ga je konferenca sama prosila, da se vrne, ker vse kaže, da se ji niti v rokah vedno bolj mešajo in da postaja nesigurna.

Prihodnji dnevi obetajo, da ne bodo brez zanimivosti. J. J.

dvorišče, gospodinja naj jim pa posodi navaden perivnik, katerega polože na gola tla. Na perivnik naložite za 75 kg starega železa, privežite spredaj močno vrv in potegnite: ako ste v eni sekundi imenovanih 75 kg za en meter daleč potegnili, ste delali za eno konjsko silo. Ker so namreč v prejšnjih stoletjih le konji pomagali, je angleški elektrik Watt preračunal moč, katero ima srednje močen konj in se je spoznal, da znaša ta moč 1 m daljave v eni sekundi ob 75 kg teže. Po tej enoti merimo parne in druge stroje, ker so kilogrami premajhni, tako, kakor v denarju govorimo o kronah, ker so fiki predrobni. Ako imate torej pred seboj lokomotivo, boste jo cenili na 5, 10, 30 in več konjskih sil, ker bi s kilogrami prevelike številke nastale, ko vam zloemek naenkrat 400 ton, to je 400.000 kg potegne.

Kaj pa ima opraviti konjska sila s kilowattom? Tudi to zveste!

Kakor je namreč za parne in podobne stroje konjska sila enotno merilo, tako je za električne stroje kilowatt enotno merilo; parni, plinovni stroji imajo torej konjske sile, električni pa kilowatte; en kilowatt pa je 1,36 konjskih sil, torej dobro tretjino več. Ako ima torej strojek pri vašem kolesu štiri konjske sile ker ga goni bencin, bi zadostoval električen strojek z samo tremi kilowatti in narobe: ako imate električen stroj z enim kilowatom, morate dobiti parni, bencinov ali sploh plinov stroj, ki ima eno in 36 stotink (1/36) konjskih sil — potem sta si enaka.

Kako pa ima vse to zveze s kilovatno uro?

(Dalje sledi.)

Nečloveško postopanje Italijanov z našimi ujetniki.

Vesti, ki prihajajo iz ujetniških taborov Gornje Italije, osvetljujejo v pravi luči vso pomanjkljivost in korumpiranost italijanske vojaške uprave, ker si ne moremo misliti vlade, ki bi bila v perverzosti pritirala tako daleč, da bi za vedno organizirala umore tisoče in tisoče nesrečnih žrtev svetovne vojne, v prvi vrsti Jugoslovancev. Vesti, ki smo jih prejeli iz ujetniških taborov, so verodostojne, a to tembolj, ker nam jih prinašajo osebe, ki so z ljubeznijo in dolgotrajno vojno privezane na „mater“ Italijo, ki nimajo narodno z Italijani nikakih nasprotstev in niti najmanjšega interesa, da bi razburjale svojce in prijatelje nesrečnih ujetnikov s katerokoli krvavo senzacija. Dolgo časa smo odlašali s priobčanjem strašnih slik iz življenja naših ujetnikov v Italiji, ker nismo mogli verovati posameznim vestem. Danes vemo pozitivno, da niso italijanske oblasti pripravile jugoslovanskim ujetnikom ne taborišč, temveč pekel, v katerem jih počasi, a gotovo mučijo do smrti. Dolžnost Evrope je, ki se je s pravico zgražala nad germanskim barbarstvom in tevtenskimi grozotami, da napravi tudi v zavezniški Italiji red, ker obstoja danes grozno dejstvo, da je 20% vseh ujetnikov podleglo nepopisljivim mukam.

Ujetniški tabori se nahajajo med Minciom in Tilmentom. Na zapadu je središče Verona s taborišči v mestu in okolici, osobito v trdnjavi Brocolo, Castel S. Pietro in južno od mesta pri Mozzecana. Dalje na vzhodu je drugo središče Padova in južno od tega mesta Conselve, ki je spojen z njo z ozkotirno železnico. Številna taborišča se nahajajo na progi Vizenca—Treviso—Videm (Udine) in to na Piavi v Spresianu, Sussegani, Coneglianu, v Sacile in Casarsu. Glavna taborišča za Jugoslovane se nahajajo v Benetkah. Ta taborišča so obdana z visokimi žičnimi ograjami in zelo strogo zastražena. Jugoslovani so razdeljeni v oddelke „Centuria No. 3008, 1193, 1197 in 1198“. Vsi oni, ki se nahajajo v „centuriji“, pripadajo „19. zona di lavoro, prigionieri di guerra di Mantua-Treviso“. Obiskovanje teh taborišč je strogo prepovedano, a pristop je dovoljen samo v izjemnih slučajih s posebnim dovoljenjem. Konečno je dosti ujetnikov tudi na tržaškem gradu. V jetniškem taborišču v Mozzecanah je le malo ujetnikov. Prej jih je bilo mnogo tam, izmed njih mnogo Ljubljancev in Spodnještajercv. Kake razmere so vladale tam, izhaja iz opisa ujetnika italijanske narodnosti, od katerega smo izvedeli sledeče: Prvih 13 dni niso dobili v tem taborišču nobene druge hrane razen koščka kruha in vode. Ujetniki so strašno stradali. Nasproti temu taborišču je bila paša mnogobrojnih konj, od katerih jih je dosti crnilo. Mrcine konj so Italijani pokopavali po dnevu, a ponoči so jih ujetniki zopet izkopavali in pekli meso na ognju, ki so si ga napravili iz dračja in slame, ker drva ni bilo. To, nekoliko osmojeno meso, so ujetniki uživali, da so si utolžili glad. Vsled te hrane je mnogo vojakov obolelo in umrlo. Vojaki so spavali na mokri zemlji in v blatu pod šotori. Število žrtev bi se moglo ugotoviti po ogromnem improviziranem pokopališču, ki se nahaja pri taborišču.

V Veroni, kjer so ujetniki nameščeni po trdnjavah in tovarnah po mestu, razmere niso boljše. Ljudje izgledajo kot sence in tako upadli, da brat ne bi bil spoznal več brata. Italijanski častniki pravijo, da so to „Avstrijci“ in da je treba z njimi na enak način postopati, kakor so Avstrijci postopali z italijanskimi ujetniki. Ako so italijanski častniki tega mnenja, si lahko napravimo jasno sliko o taboriščih. V Veroni je več taborov. Največji je v Forte Brocolo in v Castel S. Pietro. Tam se nahaja 24.000 ujetnikov. Velika taborišča se nahajajo tudi ob reki Adiži, kjer spijo naši ujetniki po šotorih v blatu in vodi. Na Sv. večer 1918 je paplavila voda vsa taborišča, da so morali vsi bežati in ostaviti one malenkosti, ki so jih imeli še seboj.

Iste razmere vladajo v drugih taboriščih v Conselve, Lancenicc, Spresianu, Coneglianu, Sussegani, Sacile in v Casarsu. Postopanje z ujetniki je nad vse odurno. Vsi tožijo nad pomanjkanjem hrane. Za vsako malenkost jih pretepajo. V Mozzecane so bežali ujetniki ponoči iz taborišča ter kradli in jedli surovo zelenjavo, travo in listje. Gorje onemu, ki pobegne in pade zopet v italijanske roke. Enega takega nesrečnika so karabinerji ulovili, pretepli s puškinim kopitom in mu razmesarili roko. Nato so ga zaprli 10 dni v vlažno ječo, v kateri je dobival nesrečnik 1/4 kg kruha na dan, a vode samo, ako je bila njegova straža dobrosrčna.

V Veroni se nahaja tudi bolnišnica za Jugoslovane, kjer vladajo ravnotako žalostne razmere in v kateri umira radi nedostatnega negovanja in hrane 10 do 15 oseb na dan.

Iz taborišča v Spresianu je ubežalo pred kratkim pet ujetnikov. Na kolodvoru so bili uvoženi od stražnikov, ki so jih takoj na mestu začeli brezsrčno pretepali s tako silo, da je trojica od njih podlegla. Izdan je bil ukaz, v katerem se karabiner ali stražnik pooblašča, da ustrelí vsakega ujetnika, ki bi ga srečal izven taborišča brez spremljanja „guardie“.

Neki italijanski častnik je pripovedoval sledeči slučaj: Na Piavi se je skrilo neki dan v kaverni 60 ujetnikov, ki so hoteli ponoči zbežati. Nočna patrulja jih je zasledovala ter jih odkrila. Ko so begunci videli, da ni rešitve, so se ndali ter začeli prositi milosti. „Jaz sem,“ je rekel častnik, „nato dal oblit kaverno z bencinom in zažgati.“ Vso noč se je slišal jok in ječanje ter klicanje na pomoč v kaverni zaprtih ljudi. „Dotičnik, ki nam je povedal ta slučaj, pravi, da bi satansko lice tega častnika, ki se je z junaštvom tega dejanja hvalisal, takoj spoznal.“

Mi ne moremo ugotoviti, ali gre v tem slučaju za dejstvo ali pa za produkt bolne domišljije. Toda dejstvo, da italijanski častnik pripoveduje take dogodke z bahaškim tonom, je značilno za razpoloženje proti našim ujetnikom.

Nikdo ne more tajiti, da se je avstrijska vojaška uprava težko pregrešila proti ujetnikom, in ravno mi Jugoslovani bi mogli pripovedovati krvave dogodke, o katerih se Italijanom niti ne sanja. Toda naš narod je povsod postopal z ujetniki kot človek s človekom in prebivalstvu v Jugoslaviji se mora Italija zahvaliti, da se je vrnilo veliko število italijanskih ujetnikov živih in zdravih v domovino. Najboljši dokaz za to je, da so se italijanski ujetniki na dan osvobođenja sami okrasili z našimi trobojnicami ter se dali različnim Narodnim Svetom na razpolago. Samo na izrecno zahtevo italijanske vojaške oblasti smo jih mogli pripraviti do tega, da so se vrnili domov.

Apeliramo v imenu človečnosti na vest Evrope in na ves kulturni svet, da strašnemu trpinčenju in nepopisnim mukam jugoslovanskih ujetnikov v Italiji napravi konec, ker bi v nasprotnem slučaju ne mogli sprejeti nikakih odgovornosti za posledice!

Politični pregled.

Zvezne komisije na Koroško ne bo,

kakor izvemo iz nemških listov. Nemci so to zvezno komisijo željno pričakovali, zakaj, nam ni znano. Mi zidamo samo na pravičnost in čakamo mirno na odločitev, ki bo padla te dni v Parizu. Prepričani smo, da nam bo mirovna konferenca prisodila to, kar nam sodi po božji in človeški pravici, več pa ne zahtevamo.

Okoli Trsta je potegnen vojaški kordon.

Iz ljublj. koresp. urada se poroča: Iz najzanesljivejših virov zvemo, da je vojaški guverner dal potegniti okoli mesta Trsta močni vojaški kordon. Prebivalstvo iz okolice ne sme v mesto. Mesto so omrežili z mrežnimi žicami in ovirami. Zdi se, da se Italijani zelo boje izbruha revolucije v Trstu, ki bi se potem razširila po celem zasedenem Primorskem. Da bi Italijani ostali vsaj v posesti Trsta, so napravili tako stroge odredbe.

Jugoslavija dobi Reko.

Srbski list „Pravda“ poroča, da se je dne 29. marca v seji državnega večja med poslanci raznesla z vso gotovostjo vest, da bo Reka pripadla Jugoslaviji. — Mi smo prepričani, da se bo ta vest kmalu tudi vresničila!

Kaj je s Habsburžani?

Nemška avstrijska vlada je sklenila, da izžene iz svoje države vse bivše člane habsburške vladarske hiše, pred vsem pa dosedanega cesarja in cesarico, ki se še ni odpovedal prestolu in vsem vladarskim pravicam. S Habsburžani se izžene istočasno vsi člani hiše Burbon-Parma. Obe hiši sta z ozirom na vladarske pravice in svoje privilegije (naslove) popolnoma brezpravni za večne čase. Izseliti se morajo iz dežele ozir. države. Premoženje bivše cesarske hiše in rodbine Habsburg-Lorena prevzame v last in oskrbo nova država (nemško-avstrijska republika) in ga vporabi za one, ki so bili v vojni oškodovani, torej za vdove in sirote padlih, pa tudi za vojne invalide in one, ki so bili po nedolžnem preganjanju in so izgubili svoje premoženje. Imenovani sklep nemške vlade je jako pameten in moder, seveda moramo takoj tukaj pripomniti, da se mora cesarsko premoženje porabiti za vse vojne oškodovance cele bivše avstro-ogrske države, kajti vsi državljani brez razlike narodnosti so enako trpeli, če ne Slovani še veliko bolj kot Nemci, ker nikjer ni bilo toliko nedolžnih žrtev na zdravju, življenju in premoženju, kakor ravno pri

Slovanih: Čehih, Poljakih, Rusinih in Jugoslovanih. Nova jugoslovanska država ne bo pozabila na svoj delež.

Začetek pogajanj z Nemci še le 1. maja.

Amerikanski odposlanci žele, da se pogajanja z zastopniki Nemčije in Avstrije in njenimi prejšnjimi zavezniki prično, če le mogoče, vsaj 1. maja v Parizu. Wilson želi, da naj se sklone svetovni skupni mir za vse naenkrat. Veliko razrešitev naj pa bi se prepustilo bodoči zvezi narodov.

Boljševištvu na Ogrskem.

Na Ogrskem je odstopil prejšnji predsednik demokratične republike grof Karoly in sedaj je prevzela vladno skrajna socialistična stranka vojaških in delavskih svetov. Celo upravo, produkcijo in konzumacijo hočejo socializirati, to je podružniti, na vse enako družabno razdeliti. Ves vladni voz nadzorujejo razni sveti, komisariji in kontrolorji. Z eno besedo: ogrska boljševiška republika posnema in se ravna do pičice po ruskih boljševikih.

Še enkrat Hindenburgove zmage.

Vsem, tudi koroškim Vsenemcem za večni spomin! Kdo je odložil preje orožje — Avstrija ali Nemčija? General Hindenburg je pisal na takratnega nemškega kanclerja sledeče pismo: Berlin, 3. oktobra 1918. Na drž. kanclerja! Najvišje vojno poveljstvo vztraja pri svojih zahtevah, da se takoj ponudi mir sovražnikom. Vsled razsula macedonske fronte se mora naša zapadna (nemška) rezervna armada oslabiti in je nemogoče, zelo občutljive izgube naše armade v zadnjih dneh dopolniti in po človeški razsodbi ni nobene upanja več, sovražnikom mir vsiliti. Nasprotno pa sovražnik na svoji strani dovaža vedno nove sveže rezerve v boj. Sedaj stoji še precej trdno nemška armada in kljubuje sovražniku. Toda položaj se poostruje vsak dan bolj in more najvišje vojno poveljstvo prisiliti do najbolj tehtnih sklepov. V teh razmerah je najbolje, da se boj preneha (pretrga), da se nemškemu narodu in njegovim zaveznikom prihrani nepotrebne žrtve. Vsak zamujen dan velja na tisoče hrabrih vojakov njih življenje.

Podpisano od pl. Hindenburga, generalfeldmaršala.

Dnevne vesti.

Poštno ravnateljstvo v Celovcu je ustavilo razpošiljatev „Mira“ za vse kraje.

Verouk. Namesto profesorja J. Huterja, ki je poučeval verouk in slovenščino na realki v Celovcu čez trideset let, je nastavljen Nemec dr. Jäger. Profesor Huter je bil koroški Slovenec in zaradi tega ga je koroška nepristranska vlada odstavila. Taka je pravičnost Nemcev, še domačinov — Korošcev ne marajo.

Preiskave po živilih v Celovcu. V soboto, 29. marca, je hodila posebna komisija po Celovcu, da preišče pri trgovcih in tudi zasebnikih skladišča in zaloge živil, ki so si jih morda nakopičili. Uspeh teh preiskav je bil nad vse pričakovanje upravnih presenetljiv. Našli so pri raznih „revežih“ cele zaboje sladkorja, veliko množino bele moke, krompirja, špeha itd. Kompromitirane pa so pri tem zlasti osebe, ki bi morale navadnemu državljanu biti v izgled državljanskih čednosti. Tako so bojda pri raznih celovških kapacitetah našli znatne množine raznih živil. Tako je seveda lahko „durchhalten“ in ljudi navduševati za vojsko proti Jugoslaviji, ko imajo sami vsega dosti in še niso okusili trpljenja lačnih in stradajočih. Gospodje si sami vzgajajo boljševizem.

Koroška in Celovec — nista več dvojezična. — Sedaj so nam Nemci sami dokazali, da je Celovec in Beljak in celovška ter beljaška okolica — čisto slovenski. Brez šale! Nemški letalci so že cel teden trosili nad Celovcem in Beljakom ter po nemčurski okolici severno od Beljaka, Celovca in Velikovca slovenske letake, pisane v pravilni književni novoslovenščini. Raztrosili so jih na tisoče. — V lepi pravilni slovenščini ščuvajo vojake in prebivalstvo proti jugoslovanski državi! Za nas so ti slovenski letaki (listki) dokaz, pač, da koroški Slovenci dobro razumejo novoslovenščino in drugič, da po teh krajih prebivajo sami Slovenci. Zdaj so se vjeli ti nemški hečarji sami, ki vedno vpijejo, da koroški Slovenci ne razumejo novoslovenščine. Zakaj pa sedaj mečete pravilne slovenske letake na svoje nemškutarje, če ti res ne znajo slovenski. Da, koroški Nemci so sedaj sami pozabili na „windischspraho“ ter so se hitro naučili „neuslovenisch“. Le tako naprej, to je izvrstna agitacija za našo pravično slovensko stvar. Ti letaki bodo še veliko vlogo igrali — proti Nemcem.

Portofreie Dienstsache ali kako se koroška nemška vlada norčuje iz svojih davkoplačevalcev. Nemci niso samo po letakih metali slovenskih letakov na Celovec in Beljak — škoda za bencin — temveč koroška vlada je brez marke kot portofreie Dienstsache razpošiljala slovenske letake slovenskim kmetom. Ali je uboga koroška dežela res tako bogata, da si lahko dovoli tako hečarijo na stroške davkoplačevalcev? Naj Nemci sami razsodijo, kdo heca in kdo zapravlja deželni denar! Kuverte s pečatom portofreie Dienstsache so v Upravištvu „Mira“ Nemcem na razpolago v upogled!

Službe za naše invalide in brezposelne. Deželna vlada za Slovenijo v Ljubljani rzpisuje mnogo različnih služb. Kdor se hoče oglasiti za to ali ono službo, naj se obrne za svet na: „Komisijo za preskrbo vračajočih se vojakov v Ljubljani“.

Velike pasijonske igre. (Življenje in trpljenje našega Gospoda Jezusa Kristusa.) Na mnogobrojno željo se začenjajo v Prechtlovem reform-kinu v Celovcu predstave tega velikanskega filma ter opozorimo slavno občinstvo na to izredno priliko. Predstava tega filma napravlja na gledalca vtis resnične umetnosti in nam pred očuje prekrasna kolorirana kinematografska uprizoritev mladostne dobe, javnega življenja in trpljenja našega Gospoda Jezusa Kristusa z vlogami iz zgodov. sv. pisma. Slike so napravljene v Jeruzalemu in na svetih mestih v Palestini. Podoba, katere predstavljanje traja skoro dve uri, je najlepše, kar se je dozdej nudilo na polju umetniške kinematografije. Vseskozi kolorirane, vidimo mimo nas romati celo vrsto krasnih podob. Kar se je tu ustvarilo v živi podobi, je podobno mojstrskim delom slavnih slikarjev, in bolj živo in pretresljivo kakor v tej filmovi podobi je žalostno, v srce segajoče življenje božjega Sina bilo pač težko kdaj še predočeno. — Predstave se vršijo od ponedeljka dne 7. aprila do srede dne 16. aprila, in sicer ob delavnikih izjemoma ob 3. uri popoldne in na cvetno nedeljo ob 2. in 6. uri samo pasijonske igre brez drugega sporeda. (Ob delavnikih ob 5. in 8. uri ter v nedeljo ob 4. in 8. uri se vršijo predstave z navadnim sporedom brez pasijonskih iger.)

Kultura. V nemških listih beremo dan na dan o nemških koroških junakih, ki so se odlikovali v napadih in surovostih zoper Slovence. Nekateri Nemci primerjajo to nemško junaštvo junaškim Tirolcem l. 1809. Zdaj bodo po slikarjih ovekoveli nemške slavne čine za vse večne čase. Mi bi Nemcem toplo priporočali, naj naslikajo tudi onega junaka, ki je ustrelil nedolžnega kmeta Habernika, naj narišejo, kako so oropali razna župnišča kakor v Tinjah, Borovljah, Ločah, Podkloštru in kako so zasramovali svete cerkvene obrede itd. in kaj so počeli z raznimi gg. župniki.

Čudež. „Freie Stimmen“ in „K. T.“ so napadle jugoslovanske vojake, češ, da so oni ubili mesarja Loiggeja v Grebinju. Mi smo bili dobro poučeni, da to ni res. — In res, glej, zgodil se je čudež v uredništvu „Fr. St.“ — kajti one so prinesle popravek in moško priznalo, da je nemški boljševik ubil dotičnega vojaka — žandarja in da so Nemci sami skoro do smrti pretepli mesarja Loiggeja. — Resnicoljubni „K. T.“ pa je prizanesel nemškemu boljševikom in ni preklical te laži.

Čč. župnijskim uradom na znanje! Vse one p. n. župnijske urade, pri katerih je vojerar svoječasno v cerkvah rekviriral orgline piščali in do danes še niso dobili nadomestka, obveščam, da se naj obrnejo do mene, ker mi je sedaj dana možnost, odvzete piščali zopet nadomestiti. Vsak, kdor želi naročiti piščali za orgle (bodi iz cinka z aluminijem prevlečene), naj naročilo priloži menzurni zapisnik (Mensurenverzeichnis). Janez Kuher, izdelovatelj orgel v Zakamnu, p. Vetrinju.

Požar v Žrelcu. Dne 24. marca je izbruhnil ogenj v gradu grofa Goessa v Žrelcu. Požar se je vsled vetra hitro razširil skoro na celo vas, dasi so sosednje požarne brambe pridno gasile. V teku pol ure je bilo skoro 20 poslopij v ognju. Pogoreli so: Grof Goess, Mar. Krainer, Ošabnik S., Ošabnik K., A. pl. Vest, Artnar, S. Krt, Jäger, Herman, E. Oremus, K. Oremus (pošta), Matevžič, Lindl, Miklavac, Vidovic. Škoda se ceni nad milijon kron. Dobra srca se lepo prosijo, da prišočijo nesrečnim bednim družinam na pomoč bodisi v blagu ali denarju. Zlasti semena bodo dobro prišla v korist, ker je vse zgorelo. — Darovi naj se pošiljajo na župni urad v Žrelec.

Žrelec. Namesto našega pri veliki večini še krščansko in slovensko čutečega ljudstva in v naši fari priljubljenega župnika g. dr. A., poslal je škof upravljat našo župnijo trdega Nemca dr. Rainerja, ki ne razume niti besedice slovensko in se v dušo naših ljudi ne more uživeti. Škof je sicer obljubil, da nam drugega pošlje, dosedaj

pa besede ni držal. Dr. R. kot Nemec ni v stanu v našem kraju upravljati božjo službo. Enkrat samkrat je doslej pridigoval in sicer takrat, ko je bila prižnica ovenčana ob svečanostni maši za vojake, ki so se vrnili domov. Od tedaj ga prižnica ni videla. Dr. R. hodi tudi še vedno v vojaški uniformi okoli; ljudje se izprašujejo, čemu rabimo tega častnika tukaj. Tudi za cerkveno petje se ne briga in se brigati ne more. Samo enkrat je bilo v cerkvi petje in sicer ob zgoraj navedeni slavnosti. Župnika g. dr. A. že vsi komaj čakamo, da se vrne, vsi, razun tistih par ljudi, ki sploh mrzijo cerkev in slovenski jezik.

Podklošter. Poroča se nam, da so prišli iz Beljaka nemški vojaki ter so pri največjih nemškutarjih zaplenili velike zaloge moke in drugih živil. Nemškutarjem je že gotovo zelo žal, da so poklicali nemške rešitelje na pomoč proti Jugoslovonom.

Rdeča nevarnost. Meščanske stranke, Bauernbund in nemški krščanski socialci so slikali kmetu z najbolj živimi barvami rdečega vraga na steno in ga strašili, kaj bo, če zmagajo socialni demokrati. Vkljub vsemu so socialni demokrati vendarle najmočnejša stranka v Nemški Avstriji. Rdeča nevarnost vendar ni odstranjena. Toda ta strah je za slovenskega kmeta popolnoma nepotreben. S tem, da pripadamo Jugoslaviji, smo bolj zavarovani proti soc. demokraciji, kakor če še tako vneto glasujemo za nemške nesocialistične stranke. Kajti Jugoslavija je po ogromni večini kmečka država, kmet bo imel tu prvo besedo in ne socialni demokrat. Torej slovenski kmet bodi miren, ko bomo v Jugoslaviji, bo rdeča nevarnost odstranjena. Zato mesto za nemške stranke glasuj za Jugoslavijo.

Iz Roža. (Kako so Nemci podpisovali.) V nekem zavedno slovenskem kraju je bila velika večina podpisov za Jugoslavijo in le nekaj malega za Nemce. Nabiralec podpisov pa je slovenske podpise kratkoma proč vrgel in odposlal samo podpise za Nemško Avstrijo. Drugje so dali v slovenske hiše samo po par lističev, v nemškutarskih hišah pa so do dojenja vse popisali. V dve hiši z enakim številom odraslih so dali v slovensko hišo tri listke, v nemškutarsko pa osem. To so dejstva. Na ta način se je spričo vseh sleparij, ki so se uganjale pri podpisovanju, čudno, da na Koroškem niso nabrali en milijon podpisov za Nemško Avstrijo.

Iz Roža. (Oklic.) Zadnje nedeljo se je dogodil pri nas tale zanimiv dogodek: Zastopniki naše nemškutarske občine so dali oklicati po maši pred cerkvijo, da sedaj ne bodo dobili nič več cukra, ker ga Čehoslovaki nočejo več dobavljati Nemcem, nič več petroleja, ker so Poljaki ustavili ves dovoz, in nazadnje nič moke in zabele, ker so Jugoslavlani zaprli vse meje. Neki nemčur, kateremu se je morda že začelo jasiti v glavi, je naredil medklic „der arme Österreich“. So res usmiljenja vredni reveži. Prej, ko so prišli „odrešitelji“, so bili veselja pijani, češ, zdaj nam bodo pa kar sami kapuni leteli pečeni v usta. Sedaj pa tako nasprotno priznanje, da nimajo — nič. O, le počakajmo še malo, nekaterim se je že začelo jasiti v glavi, polagoma se bo zjasnilo vsem.

Kazen. Iz krške doline smo zvedeli, da so tam na pustni dan uganjali prav nespodobne šale. Pokopavali so „Pusta“ na ta način, da se je mlad mož vlegel na oder, so mu prižgali sveče, ga kropili in molili in mu nazadnje še žalostinko zapeli. Nesrečen slučaj je hotel, da se je ravno tisti mladi fant udaril na prst, kri se je zastrupila in fant je umrl v groznih mukah — ravno 18 dni po tisti nespodobni šali je v resnici mrtev ležal na odru. — Skoro bi rekli, da je bila njegova hitra smrt prst božji, ki je pokazal, da se iz resnih reči kakor so smrt in pogreb — ni dobro norčevati. — To naj si zapomni zlasti mladina, ter naj spoštuje, kar je svetega, kajti časi so resni in Bog še vedno vlada nad ljudmi.

Nemški boljševiki. Iz Hirta pri Brežah se nam poroča, da so tam oropali dr. Brežev posestvo v Hirtu (Grieserhof). Odnegli so živila za posle (hlapce in dekle) ter pobrali precej oprave. Bili so nemški boljševiki iz okolice, ki so pri belem dnevu čisto mirno izvršili svoj tatinski roparski posel. Storilci so znani, a slavna koroška deželna vlada si jih ne upa vtakniti v luknjo na varno, kaj še le, da bi storilce kaznovala. Tako skrbi nemška vlada sama, da se boljševizem širi po deželi — tudi po nemških krajih.

Dopis iz Roža. (Ali more Slovenec voliti katerokoli nemško stranko?) Ne, ne more! Kajti Nemci brez razlike strank nas hočejo na Koroškem še dalje imeti narodno zasuznjene, hočejo nas še nadalje tlačiti in ponemčevati, hočejo nas narodno uničiti. Narodni pogin nas čaka, če se Nemcem posreči, da nas pritirajo v Nemško Avstrijo. Na vsako našo besedo bodo pazili, na vsak naš korak gledali, vsak čas nas

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu.

Delniška glavica: K 15.000.000.

Rezervni sklad: K 4.000.000.

Prodaja srečke razredne loterije.

Kolodvorska ulica št. 27.

Centrala v Ljubljani.

Podružnice: Celje, Gorica, Sarajevo, Split, Trst in Maribor.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun.
Kup in prodaja vrednostnih papirjev vseh vrst.
Srečke na obroke,
promese k vsem žrebanjem.

bodo lahko napadali in preganjali, sedanje žalostne rezmere, v katerih zdihujemo, bodo postale trajne, na milost in nemilost jim bomo izročeni. Našo narodno sužnost hočejo, našo narodno smrt. Izginili bomo, mučili nas bodo, če ostanemo pod njihovo oblastjo. Tistega pa, ki me hoče uničiti, vendar ne morem voliti. Vse boljše službe bodo imeli Nemci, za Slovence bi ne bilo kruha v lastni deželi. Celo tistih par slovenskih profesorjev na gimnaziji in realki so odstavili, zato ker so Slovenci. V svojem časopisu že delajo naklepe, kako bodo izrinili tudi slovensko duhovščino. Celo iz cerkve hočejo izriniti slovensko besedo, a sin slovenske matere bi se moral umakniti Nemcu. Slovenci bi bili samo za to še dobri, da bi plačevali davke. In ljudi, ki tako nastopajo proti nam, naj mi volimo? Kajti vsi so proti nam ne glede na to, kateri stranki pripadajo. Vse nemške stranke so organizirale boj proti nam in razvijale v svojem časopisu na boj proti Jugoslovanom, zagovarjajo in odobravajo postopanje nemškega vojaštva vključno vsem nasilstvom, ropom in krivicam, ki jih je njihovo vojaštvo zakrivilo. Vse nemške stranke so enako krive, da je toliko koroških Slovencev moralo bežati s svojih domov in da se ne morejo in ne smejo vrniti nazaj na svoj dom, vsi enako so krivi, da je bilo toliko Slovencev oropanih, opljuvanih, tepenih, v ječo vrženih in smrtnim nevarnostim izpostavljenih. Vse nemške stranke so odgovorne za to, ker so nemški vojaki skrunili cerkve, nikjer v svojih listih tega niso obsojali. In mi naj jih za plačilo za vse gorje, ki so nam ga povzročili, zdaj še volimo? Kdor bi volil nemško stranko, bi s tem izpričal, da se strinja s tem, kar so počenjali med nami. Pregarjali so nas in nas še preganjajo, ropali so nam, topli so nas, zapirali so nas in mi naj jih volimo? Za vedno nas hočejo dobiti pod svojo oblast in mi naj s svojimi glasovi podpremo njihovo moč? Kdor voli nemško stranko, dela proti svojemu narodu, izdaja svoj narod. Dela pa tudi proti veri, ker Nemci pustijo, da nemško vojaštvo skrni cerkve in preganja slovenske duhovnike. Zato Slovenec ne more voliti nobene nemške stranke. Gre nam za obstoj ali pogin. Če pridemo pod Nemce, propademo, če pridemo v Jugoslavijo, ostanemo. Zato Slovenec more voliti edinole Jugoslavijo.

Hodiše. Par dni prej je bilo pri nas napovedano, da bode za kmete dne 24. marca govor. Radovedni smo bili, kdo bo nas prišel poučevati. Pa prišli so štirje nemškutarji iz Žihpolj nam razlagati, kako da moramo delati in se združevati. Govor je bil res tak, da bi bil „kozov“ zraven. Ali ti možje res mislijo, da smo pri nas res vsi tako prismojeni, da jim bomo kaj verjeli? Naj le sami sebe doma poučujejo. Da bi od teh kdo pri nas katerega volil, nam še v glavo ne pade. Sami imamo poštene, pridne kmete doma in ni nam treba tistih, katerih nikjer ne marajo.

Hodiše. (Veselica.) V namen srečne vrnitve bodo menda vsi, kateri so bili vojaki, napravili prvo nedeljo po veliki noči veselico. Nič nimamo kaj nasprotovati, ali radovedni smo, če bo res vse tako, kakor se govori. Pa zakaj? Prvič ker je vsa stvar v zelo „nevarnih“ rokah, kar se drugega tiče, bomo pozneje poročali.

Beljak. Državni železniški magacin je beljaški mob čisto oplenil. Nemci se zgražajo sicer nad jugoslovansko kulturo, a sami plenijo privatno in državno premoženje in ne vidijo svojega vandalizma in boljševizma.

Št. Vid ob Glini. V Št. Vidu je neki podčastnik pri „Volkswehr“ 8. pobral iz blagajne 90.000 K ter zbežal na Ogrsko, kjer so ga pri-

jeli. — Slično sta napravila tudi dva nemška častnika Weißbach in Mayböck v Solnogradu, ki sta sedaj že po končani vojni kot „Schleichhändlerja“ prodala državnega sukanca (cvirna) za 300.00 K in denar vtaknila v — svoje žepe.

Straßburg v Krški dolini. Poroča se, da so tudi tam boljševiki na delu, kar s tovornimi avtomobili pridejo po noči po živila ter zgrinejo — za večno.

Pöckstein—Breže. Nemški boljševiki so ulomili po noči v hišo kmeta Egerja; sina, ki jih je prišel preganjati, so ustrelili.

V Št. Valburgi pri Mostiču so se pojavile cele bande nemških boljševikov. V neki kmečki hiši se je vnel boj med boljševiki in žandarji. En boljševik je mrtev, drugi so ušli. — Tudi v okolici Trga so se pojavili boljševiški rokovnjači.

Cerkvene vesti.

Podeljena je župnija Ruda č. g. Umniku J., dosedaj župniku na Gozdanjah. — Dr. J. Arnejc, župnik v Žreclu, sedaj begunec v Ljubljani, ima vsako nedeljo ob 9. ur cerkven govor v stolnici v Ljubljani.

Pobožnost sv. Glave v mestni cerkvi sv. Egidija se vrši do vštete 7. aprila vsak dan; češčenje sv. Glave in je ob 5. uri zjutraj sv. maša z blagoslovom v čast sv. Glave; ob 11. uri dopoldne sv. maša z blagoslovom za umrle ude bratovščine češčenja sv. Glave; ob 5. uri popoldne pridiga z blagoslovom.

Za pogorelce v Žreclu. Vsi cerkveni uradi se prosijo, da zbirajo darove za nesrečne pogorelce v Žreclu. Darove sprejema tudi Upravišтво „Mira“ v tiskarni Družbe sv. Mohorja.

Gospodarstvo.

„Zadružna zveza“ stoji bolj močno kakor preje.

„Freie Stimmen“ so prinesle 27. marca lažljivo vest, da je „Zadružna zveza“ v Ljubljani prišla na boben. Našim zadrugarjem sporočamo, da ta vest ni resnična, temveč je namenoma izmišljena, da bi med naše ljudi zanesla dvom in nezaupanje. „Zadružna zveza“ je le še bolj trdna, močna kakor je bila poprej in njeno poslovanje se prav dobro razvija. Opozarjamo tudi na to, da „Zadružna zveza“ ni nič v zvezi z zadružno centralo. Zadružna centrala je denarni zavod, ki so ga ustanovili Šusteršič, Lampe, Traven, Belec, Štefe in Šiška, da bi konkurirali z „Zadružno zvezo“. Dr. Lampe, Traven in Štefe so umrli, Šusteršič je zbežal in tako je „centrala“ ostala sama brez voditeljev. Slišali smo, da bodo članice, ki so svojčas pristopile k centrali, se zopet povrile nazaj k „Zadružni zvezi“. Predsednik „Zadružne zveze“ je sedaj ministrski podpredsednik dr. Anton Korošec. „Zadružna zveza“ je torej v najboljših rokah in je prvi največji denarni zavod v Jugoslaviji.

Za naše posojilnice in hranilnice silno važno.

Kakor smo izvedeli iz Ljubljane, se bodo vse članice-posojilnice, ki so svoj čas pred dvema leti pristopile k „Šusteršič-Lampetovi Centrali“, zopet združile z „Zadružno zvezo“. Zadružna zveza bo torej imela pod svojim okriljem skoro vse slovenske denarne zavode. Naši posojilničarji po deželi naj se ne dajo motiti po zlobnih nemških govoricah, ki imajo samo grd namen, v teh razburkanih časih naše ljudi slepariti. Naši zadrugarji in člani zadrug naj povedo takim nemškim in nemškutarskim hujskačem in zapeljivcem,

da je denar, naložen v Zadružni zvezi, absolutno varen in stokrat bolj sigurno in plodonosno naložen kakor v nemških hranilnicah, ker jugoslovanska država je bogata država in jugoslovanski denar ima večjo vrednost kot nemško-avstrijski. To ve danes že vsak otrok, samo koroški Nemci so še taki n..ci, da drugače govorijo, drugače mislijo in drugače delajo. Zadružna zveza je najmočnejši in najmogočnejši jugoslovanski denarni zavod!

Prehrana. Kakor se govori, se je posrečilo dobiti toliko žita od antante, da je 14 dni poskrbljeno za vsakdanji kruh. In kaj potem?

Tobak saditi je prepovedano tudi letos (1919), kakor je razglasila koroška finančna direkcija. Na eni strani je propovedano tobak saditi, na drugi ga pa ne dobiš nikjer za noben denar. Čudno gospodarstvo, prav po starem šimelju.

Listnica uredništva.

Fr. K. Celovec. Morda prihodnjič; je precej oestro.

Lastnik in izdajatelj: Gregor Einspieler, prošt v Tinjahu.

Odgovorni urednik: Otmar Mihálek.

Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu. Telefon 179.

Dobro ohranjene, skoro nove **ženske jopiče, ženska krila in bluže** ter skoro nov **posteljnjak** se zamenjajo za živila. Naslov pove iz prijaznosti upravišтво lista „Mir“ v Celovcu, Ve-trinjsko obmestje 26.

Sadjevec

vino in **kislo vodo** razpošilja **A. Oset, p. Guštanj.**

Vedno kupujem

brezroge molzne koze, kunce, kokoši (jajčarice), race, gosi in nasajena jajca od teh.

Veletrgovina z živalmi **Gudéra Dunaj, VI./2.**

Kuharica

poštena in zanesljiva, ki razume vsa dela pri gospodinjstvu, **išče službe** v župnišču. Ponudbe pod „Jugoslovanka“ na upravišтво lista „Mir“ št. 13. (Znamka za odgovor.)

M. Česenj, trgovina z lesenino **Kranj (Kranjsko)**

priporoča gg. trgovcem in kmetovalcem svojo zalogo **lesenega poljskega orodja** in **lesenih izdelkov**, kakor **grabelj, senenih vil, cambohov, košev, vsakovrstnih korb iz protja, mlinskih sit, rešetov, različn. škafov, čebrov**, kakor tudi vse **lesene kuhinjske potrebščine**.

Paramente

kakor mašna oblačila, pluviala, vela, plaščke za ministrante, cerkveno perilo, birete, kolarje, šmizete, kelihe, ciborije, monstrance, zvončke itd., križe, sohe v bogati izbiri po nizkih cenah ima v zalogi **oddelek za paramente** **Jožefovega društva v Celovcu.**

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

Pavličeva
ulica
št. 7.

urađuje vsak dan, izvzemši nedelje in
praznike, od 10. do 12. ure dopoldne.

Varno naložen denar; najugodnejši kredit za posestnike.

Pavličeva
ulica
št. 7.